

Vluchtelingen

Migratie is van alle tijden. Wereldwijd zijn mensen op de vlucht voor oorlog, armoede, vervolging of onderdrukking. Fotografen doen al decennialang verslag van vluchtelingenstromen en proberen hun foto's te publiceren, in de hoop dat er actie ondernomen wordt en er een einde komt aan mensonterende toestanden waarin vluchtelingen terecht zijn gekomen. De recente stagnerende opvang bij het COA in Ter Apel is een regelrechte ramp. Na Heumensoord in 2015/2016 nu ook een vluchtelingenkamp in Ter Apel?

Begin jaren vijftig al reisde Martien Coppens (1908-1986) verschillende keren naar West-Duitsland en Oostenrijk, waar mensen die het communistisch regime ontvlucht waren in oude bunkers en barakkenkampen verbleven. Met journalist Fred Thomas en pater Wiro van Aken (hoofd van de Nederlandse afdeling Oostpriesterhulp) bezocht Coppens onder andere de Charlottenbunker in Frankfurt-Höchst. Zijn foto's verschenen in het katholieke tijdschrift *Echo der Liefde*. Via de katholieke gemeenschap werd geld ingezameld om de gevluchte christelijke geloofsgenoten te helpen. Met dat doel wilde Coppens ook een foto-boek publiceren, *Ontheemden*, maar verder dan een dummy is het niet gekomen.

Het waren de jaren van de wederopbouw net na de Tweede Wereldoorlog en overal in Europa heerste woningnood. Dat maakte het voor de Oost-Europese vluchtelingen moeilijk om een plaats in de samenleving te bemachtigen. Ook nu zijn er, althans in Nederland, te weinig woningen, wat een van de redenen is dat de opvang van vluchtelingen problematisch verloopt.

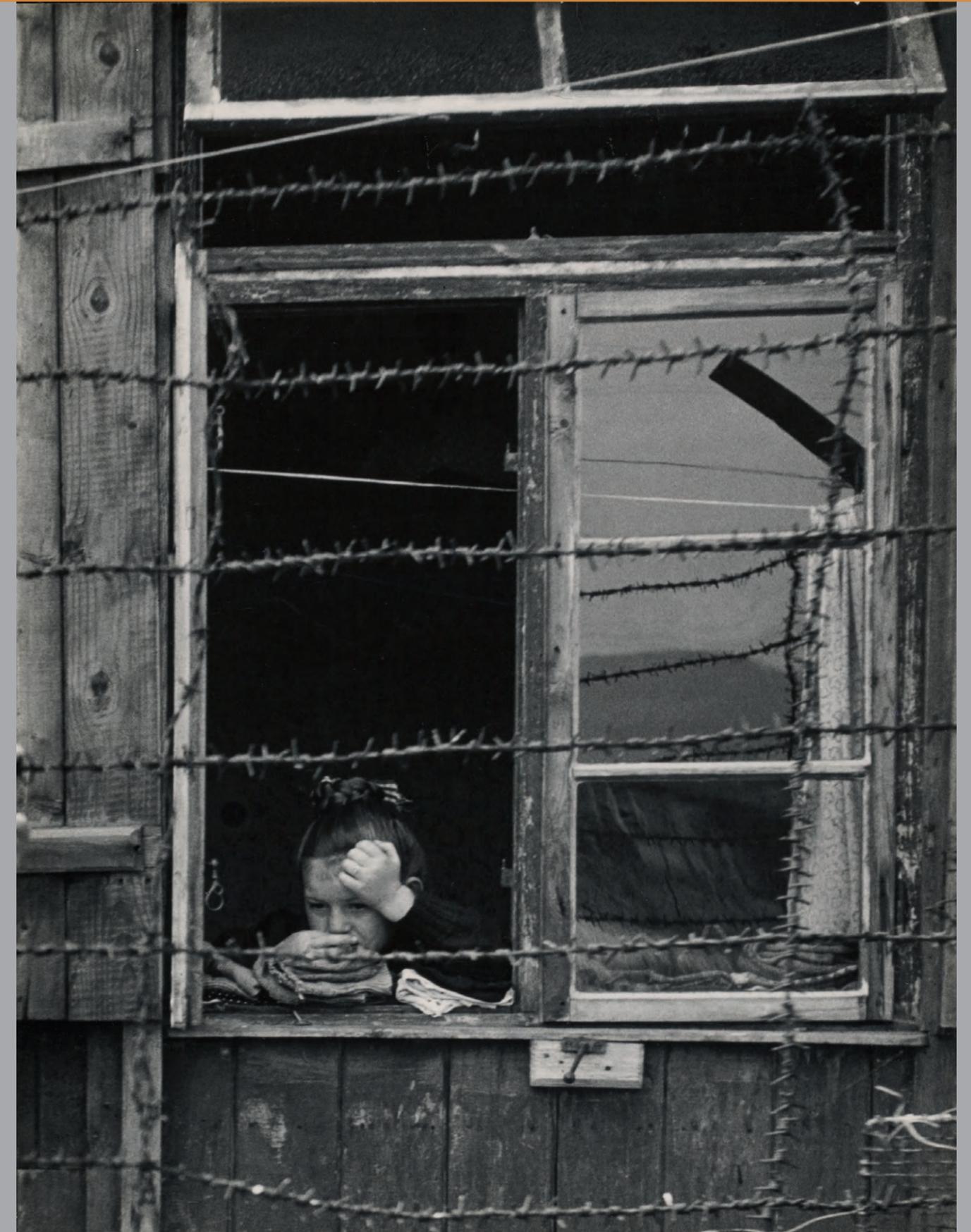
In 1989 viel het IJzeren Gordijn en de eerste vluchtelingen uit Oost-Europa waren welkom in het vrije en welvarende West-Europa. Dat veranderde in de loop van de jaren negentig en vluchtelingen werden tegengehouden bij de Oder-Neisse grens tussen Duitsland en Polen. Vanaf dat moment fotografeerde Piet den Blanken (1951-2022) vluchte-

lingen die probeerden ergens Europa binnen te komen. Maar de toestroom werd steeds groter én om 'economische' vluchtelingen te weren werd Europa steeds meer een fort. Met schrijnende situaties als resultaat. "Er zou geen onderscheid gemaakt moeten worden tussen mensen die vluchten voor geweld en mensen die migreren voor armoede en honger", vertelde Den Blanken vorig jaar op een discussiemiddag over migratie tijdens zijn expositie bij Pennings Foundation in Eindhoven. "Wij leven op een eiland van welvaart in een zee van ellende. Niet zij zijn de uitzondering, wij zijn de uitzondering." De expositie toonde een overzicht van vijftieng jaar migratie, veelal van mensen die probeerden Europa te bereiken, maar door grenswachters werden tegengehouden of op zee de verdrinkingsdood stierven. De krant was Den Blankens podium. "Toch wil ik dat mijn foto's langer meegaan dan de krant van morgen. Ik hoop dat mijn werk een soort visuele geschiedschrijving wordt." Zijn wens was dan ook dat zijn foto-archief ondergebracht zou worden bij de Brabant-Collectie van Tilburg University. Hij overleed april dit jaar onverwacht aan een longontsteking, toen hij op reportage was in Nicaragua en Guatemala. Als hij de kans had gehad, had hij ongetwijfeld de schrijnende situatie in Ter Apel gefotografeerd, evenals de Oekraïners die welkom zijn en de andere vluchtelingen voor wie de grenzen van Europa gesloten blijven. ■

Jongens bij open raam van barak met op de voorgrond prikkeldraad, zonder plaats en jaar. (Foto: Martien Coppens. Nederlands Fotomuseum, Rotterdam | Brabant-Collectie, Tilburg University)

Info

Oktober is de Maand van de Geschiedenis. Dit jaar is het thema: 'Wat een ramp!' Zie ook: www.maandvandeGeschiedenis.nl

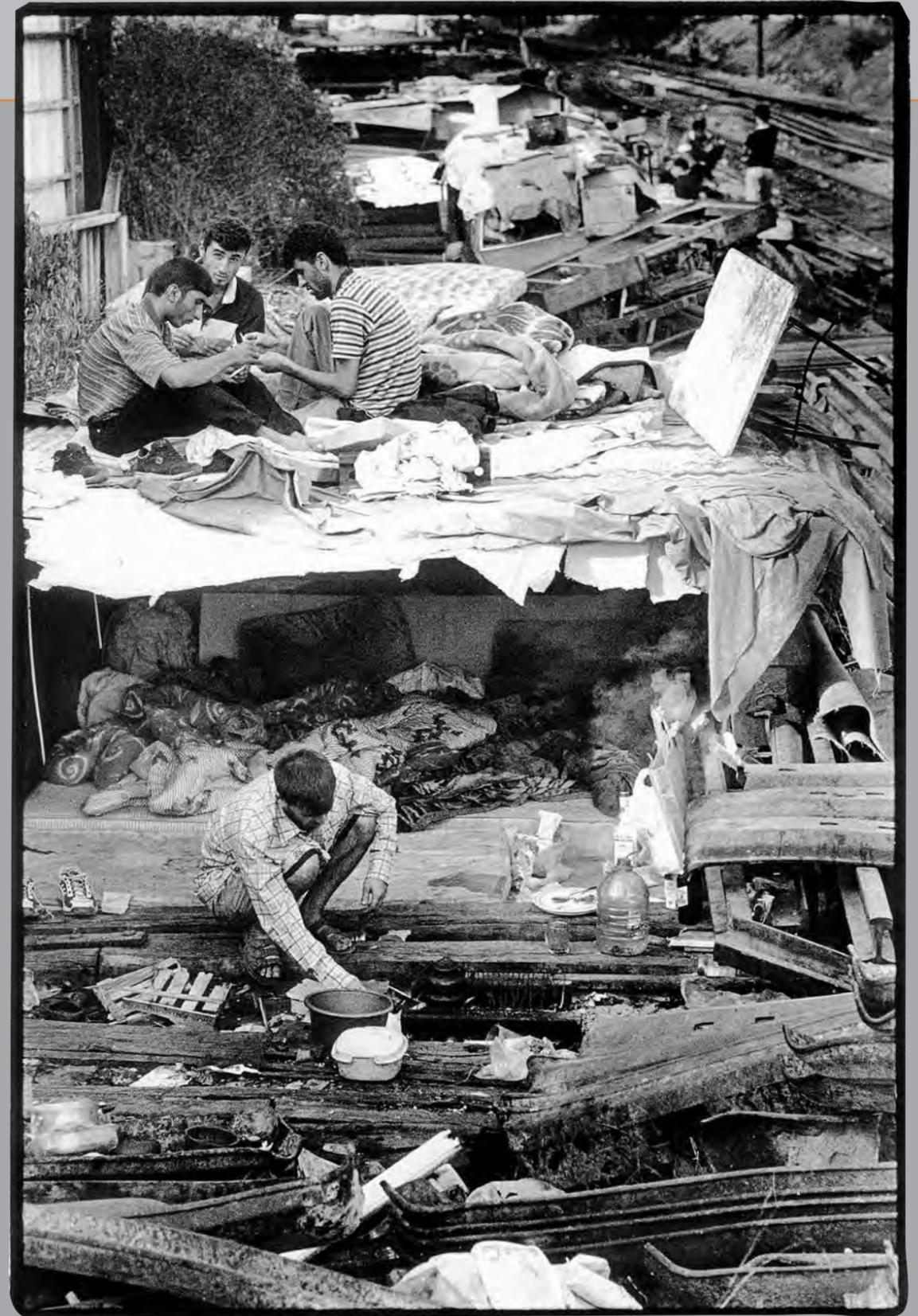
Links: Moeder met kind op de arm staande voor barak in Valka Lager, Neurenberg (Duitsland), zonder jaar. (Foto: Martien Coppens. Nederlands Fotomuseum, Rotterdam | Brabant-Collectie, Tilburg University)

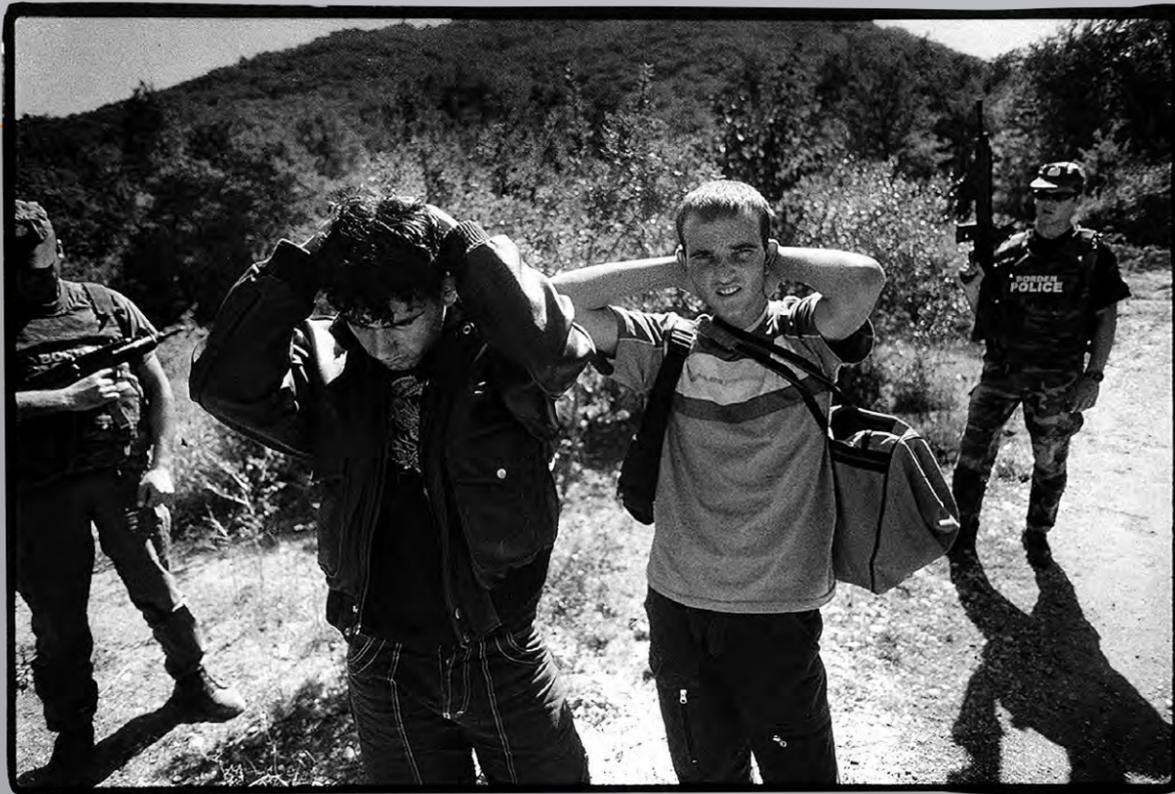
Rechts: Twee mannen trekken een met zakken beladen bolderwagen over een besneeuwde weg, mogelijk Kamp Föhrenwald (Duitsland), december 1953. (Foto: Martien Coppens. Nederlands Fotomuseum, Rotterdam | Brabant-Collectie, Tilburg University)

Links: Mensen op straat bij portaal van Charlottenbunker, Frankfurt-Höchst (Duitsland), 1953.
(Foto: Martien Coppens. Nederlands Fotomuseum, Rotterdam | Brabant-Collectie, Tilburg University)

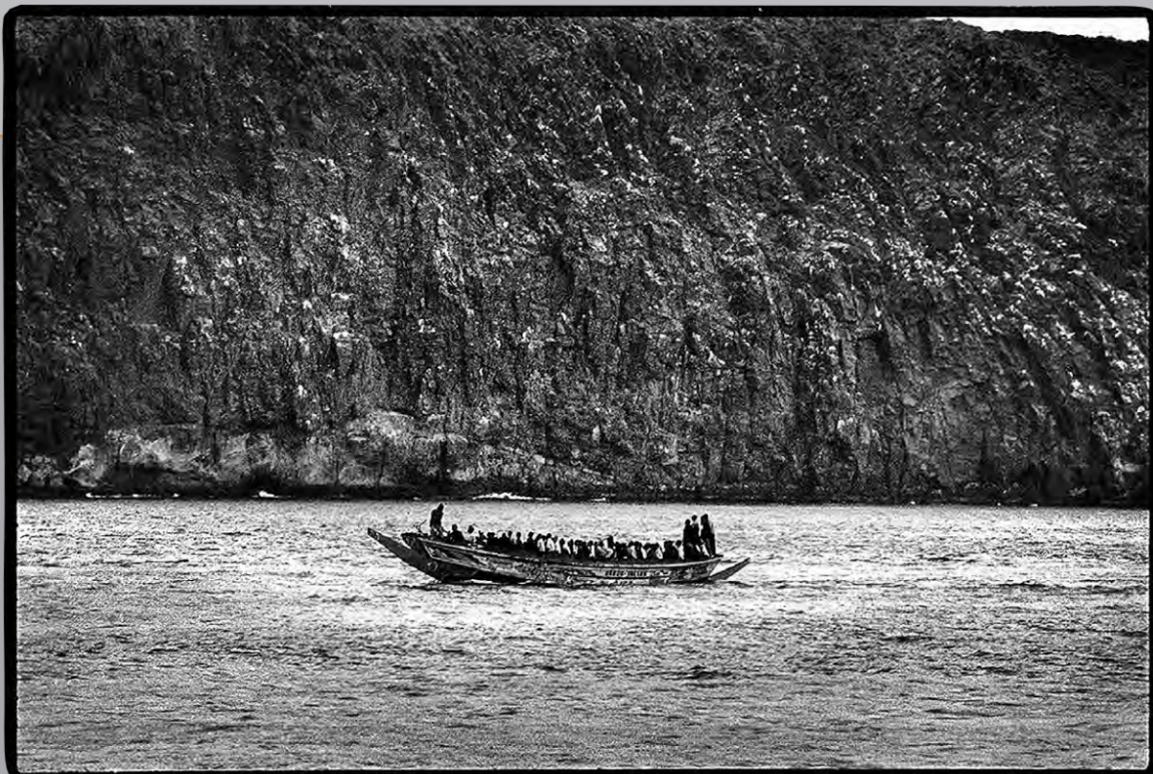
Rechts: Leven in puin: illegale Koerden, Afghanen en anderen wonen op een weinig gebruikt rangeerterrein van de spoorwegen in hutjes van karton of golfplaten en bielzen. Griekenland, Athene, oktober 2000.
(Foto: Piet den Blanken, Breda)

Linksboven: Arrestatie van Albanezen zonder paspoort of papieren, die illegaal de grens proberen over te steken om naar Griekenland of andere landen in de Europese Unie te gaan. Griekenland, Ioannini, oktober 2000.
Linksonder: Op patrouille arresteert de Guardia Civil een net aangekomen, illegale Marokkaan op het strand. Spanje, Tarifa, Straat van Gibraltar, juni 2002.
 (Foto's: Piet den Blanken, Breda)

Rechts: De Balkanroute: migranten trekken over de spoorlijn in de richting van de Hongaarse grens voor de oversteek. Servië, Subotica, Vojvodina, maart 2017.
 (Foto: Piet den Blanken, Breda)

Linksboven:
Aankomst van Senegalezen per visserschip voor rotswand vlakbij de haven en de toeristenstranden. Spanje, Tenerife, Los Christianos, september 2006.

Linksonder:
Migranten steken de gevaarlijke Middellandse Zee tussen Libië en Italië over: berging van aangespoelde lijken door de rode Halve Maan. Libië, Zuwara, september 2015. (Foto's: Piet den Blanken, Breda)

Rechtsboven:
Op de lading van een truck: vluchtelingen van Agadez (Noord Niger) naar Dirkou (grens met Libië). De oversteek door de woestijn duurt ongeveer een week. Niger, maart 2005.

Rechtsonder:
Migranten in vluchtelingenkamp Moria op Lesbos. In het kamp worden geen journalisten, fotografen en cameramensen toegelaten. Griekenland, Lesbos, Mytilini, maart 2017. (Foto's: Piet den Blanken, Breda)

